

Nieuwe vondsten van de Stralende paardenmossel *Modiolus adriaticus* Lamarck, 1819 uit de zuidelijke Noordzee

Ingrid Jonckheere en Francis Kerckhof

De eerste vondst van een levende Stralende paardenmossel *Modiolus adriaticus* Lamarck, 1819 dateert van 23 november 2015, op het strand van Oostende Halve Maan (Jonckheere, 2015). Dat was toen een nieuwe soort voor België. Het exemplaar lag destijds in een aanspoelselbank vol met levende zeeorganismen en vermoedelijk was dit exemplaar daarmee samen op het strand terecht gekomen. In een reactie merkte Guido Rappé (Rappé, 2015) terecht op dat deze ene vondst natuurlijk niet bewijst dat deze soort inderdaad voor onze kust zou voorkomen. Het was dus wachten op een volgende waarneming alvorens we *M. adriaticus* definitief aan de lijst van recente mariene mollusken van België konden toevoegen. En die kwam er, zelfs meer dan een.

Op 28 oktober 2016 vond de tweede auteur een klein exemplaar in de aangroei op een boei (BBN 51°43,03'N – 002°47,91'E) die gebruikt was om de werkzone van het Nobelwind windmolenpark op de Bligh Bank af te bakenen, gelegen zo'n 35 km uit de kust voor Zeebrugge. Vervolgens vond Aäron Fabrice op 22 februari 2018 opnieuw een jong exemplaar tijdens de opspuitingen te Oostende. Het vrij grove zand van die zandsuppletie was afkomstig van de Oosthinder Zandbank ook zo'n 35 km uit de kust gelegen en, net als de iets noordelijker gelegen Bligh Bank, behorend tot een groep zandbanken die samen de Hinderbanken vormen. Ingrid deed de derde vondst op 4 februari 2019 tijdens een wandeling van Koksijde tot De Panne op het strand van Sint-Idesbald (foto). In die periode lag het strand rijkelijk bezaaid met zeeorganismen. Het aanspoelsel was vergelijkbaar met wat in 2015 op het strand van Oostende lag. Even grasduinen op het Internet leverde ten slotte nog een bijkomende Nederlandse waarneming op. Op 22 januari 2017 vond Joeri Lamers een klein recent doublet op het strand van Terschelling bij paal 18 (Waarnemingen.nl).

Modiolus adriaticus is een zuidelijke (Lusitanische) soort die in het oostelijke Kanaal zijn noordgrens heeft (Ockelmann & Cedhagen, 2019). De soort was niet bekend van de zuidelijke Noordzee en bijgevolg ook niet opgenomen in het standaardwerk *Schelpdieren van het Nederlandse Noordzeegebied* (Daan et al. 2013). Maar er was wel een veel noordelijker populatie bekend in het Kattegat-Skagerrak onder andere langs de zuidwestkust van Zweden, althans van gelijkaardige mooie gekleurde mosseltjes. Volgens Ockelmann & Cedhagen (2019) zou deze populatie echter een andere soort zijn, weliswaar nauw verwant met *M. adriaticus*, maar toch verschillend genoeg om er volgens

hen een andere naam aan te geven: *Modiolus cimbricus*. Zij kwamen tot die conclusie op grond van morfologische en een paar ecologische verschillen, echter zonder genetisch onderzoek. De soort zou daar endemisch (van nature uitsluitend voorkomend in één geografisch afgegrensd gebied) zijn en zich ontwikkeld hebben uit na de Weichselien (laatste IJstijd).

Besluit

Het lijkt er ondertussen op dat de *Modiolus adriaticus* wel degelijk in de zuidelijke Noordzee voorkomt. Of dit een recente evolutie is dan wel dat de soort niet eerder werd opgemerkt, valt moeilijk uit te maken, want waar de soort voorkomt, is ze nooit algemeen en ze heeft hard substraat nodig om zich te vestigen, al kunnen grove zanden blijkbaar ook geschikt zijn. Af te wachten valt wat er zal gebeuren mocht de soort verder naar het noorden doordringen en daardoor op termijn opnieuw in contact komen met de endemische *Modiolus cimbricus*.

Misschien spoelt *Modiolus adriaticus* tussen de vele mossels die ons strand bereiken wel meer aan dan we denken en zien we ze over het hoofd. Overigens zou ze ook kunnen verward worden met jonge exemplaren van de Paardenmossel *Modiolus modiolus*. Uitkijken dus!

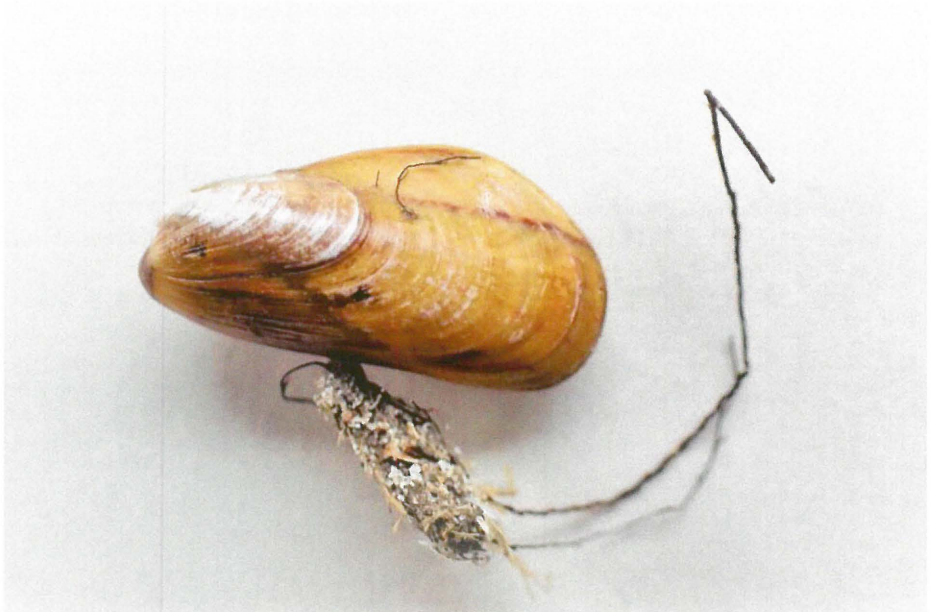

Foto: Stralende paardenmossel *Modiolus adriaticus*
Koksijde 4/02/2019. (foto: Ingrid Jonckheere)

Summary

New finds of recent specimen of the Adriatic or tulip horse-mussel *Modiolus adriaticus* in the southern North Sea are presented: three from Belgian waters and one beached from The Netherlands on the Island of Terschelling. Therefore we can assume that *M. adriaticus* does occur in the Southern North Sea, albeit, just as everywhere else in the range of this species, in low numbers.

Referenties

- DAAN R, DE BRUYNE R, WIJNHOFEN S, KUIJPER W, FAASSE M, VAN MOORSEL G, GMELIG MEYLING A, VAN LEEUWEN S (2013) Tweekleppigen - Bivalvia, in: De Bruyne, R. *et al.* (eds.) Schelpdieren van het Nederlandse Noordzeegebied: ecologische atlas van de mariene weekdieren (Mollusca). Tirion Natuur/Stichting Anemoon, Utrecht en Lisse, pp. 47-174.
- JONCKHEERE I (2015). Levende Stralende paardenmossel *Gibbomodiola adriatica* (Lamarck, 1819) aangespoeld op 23 november 2015 op het strand Halve maan te Oostende, een nieuwe soort voor België. *De Strandvlo*, 35(4): 118-123.
- OCKELMANN K W, CEDHAGEN T (2019) *Modiolus cimbricus* sp. nov. (Bivalvia: Mytilidae) endemic in the Kattegat-Skagerrak. *European Journal of Taxonomy*. 556: 1-13
- RAPPÉ G (2015). Naar aanleiding van de eerste Stralende paardenmossel. *De Strandvlo*, 35(4): 123.

**Sint-Idesbaldusstraat 20 bus 402
8670 Koksijde**

**Muscarstraat 12
8400 Oostende**